

Thông tư số 145/2026/TT-BTC về
Hoạt động Đăng ký, Lưu ký, Bù trừ và
Thanh toán giao dịch chứng khoán

Cập Nhật Pháp Lý | Tháng 10 2026

Ngày 30 tháng 9 năm 2026, Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư số 145/2026/TT-BTC quy định hoạt động đăng ký, lưu ký, bù trừ và thanh toán giao dịch chứng khoán (**Thông tư 145**). Thông tư 145 sẽ có hiệu lực từ ngày 16 tháng 11 năm 2026 và, kể từ ngày có hiệu lực, sẽ thay thế Thông tư số 119/2020/TT-BTC ngày 31 tháng 12 năm 2020, được sửa đổi, bổ sung bởi Thông tư số 68/2024/TT-BTC, Thông tư số 14/2025/TT-BTC và Thông tư số 18/2025/TT-BTC (**Thông tư 119**), hiện là khuôn khổ pháp lý chủ yếu điều chỉnh hoạt động đăng ký, lưu ký, bù trừ và thanh toán chứng khoán tại Việt Nam. Thông tư 145 là một phần của quá trình cải cách khuôn khổ pháp lý của thị trường chứng khoán Việt Nam sau các sửa đổi gần đây đối với các quy định pháp luật về chứng khoán có liên quan.

Bản cập nhật pháp lý này đề cập đến một số thay đổi chính theo Thông tư 145.

1. Thay đổi về phạm vi điều chỉnh và đối tượng áp dụng

Thông tư 119 nhìn chung điều chỉnh hoạt động đăng ký, lưu ký, bù trừ và thanh toán chứng khoán trên thị trường chứng khoán Việt Nam, đồng thời loại trừ rõ ràng hoạt động bù trừ, thanh toán giao dịch chứng khoán phái sinh, công cụ nợ của Chính phủ, trái phiếu được Chính phủ bảo lãnh và trái phiếu chính quyền địa phương. Thông tư 145 bổ sung vào phạm vi loại trừ hoạt động bù trừ, thanh toán giao dịch trái phiếu doanh nghiệp riêng lẻ và Quỹ bù trừ trong hoạt động bù trừ, thanh toán giao dịch chứng khoán phái sinh. Đối với hoạt động đăng ký, lưu ký công cụ nợ của Chính phủ, trái phiếu được Chính phủ bảo lãnh, trái phiếu chính quyền địa phương và trái phiếu doanh nghiệp riêng lẻ, trường hợp văn bản quy phạm pháp luật khác có quy định khác với Thông tư 145 hoặc nội dung chưa được quy định tại Thông tư 145 thì áp dụng quy định pháp luật về đăng ký, lưu ký các loại chứng khoán này.

Ngoài ra, Thông tư 145 bổ sung các đối tượng sau vào phạm vi áp dụng:

- (i) Công ty Bù trừ Chứng khoán Việt Nam (**VSC**), là công ty con của Tổng công ty Lưu ký và Bù trừ Chứng khoán Việt Nam (**VSDC**);
- (ii) Sở Giao dịch Chứng khoán Việt Nam, Sở Giao dịch Chứng khoán Hà Nội và Sở Giao dịch Chứng khoán Thành phố Hồ Chí Minh; và
- (iii) ngân hàng lưu ký thanh toán.

Theo đó, hoạt động đăng ký, lưu ký đối với một số công cụ nợ tiếp tục thuộc phạm vi điều chỉnh của Thông tư 145, trừ trường hợp văn bản quy phạm pháp luật khác có quy định khác hoặc có quy định về nội dung chưa được Thông tư 145 quy định, trong khi hoạt động bù trừ, thanh toán đối với các công cụ này được loại trừ rõ ràng. Thông tư 145 cũng quy định rõ VSC và ngân hàng lưu ký thanh toán là các đối tượng áp dụng, phản ánh vai trò được giao cho các chủ thể này trong khuôn khổ cơ chế đối tác bù trừ trung tâm (**CCP**).

2. Khuôn khổ mới về bù trừ theo cơ chế đối tác bù trừ trung tâm

Theo Nghị định số 155/2020/NĐ-CP (**Nghị định 155**), CCP là cơ chế bù trừ, thanh toán giao dịch chứng khoán do VSDC thực hiện, trong đó VSDC thông qua hoạt động thế vị trở thành một đối tác của giao dịch chứng khoán, còn thành viên bù trừ là đối tác còn lại của giao dịch. Nghị định số 245/2025/NĐ-CP sau đó đã sửa đổi Nghị định 155 và quy định rằng, sau khi công ty con của VSDC được thành lập để thực hiện hoạt động bù trừ giao dịch chứng khoán theo cơ chế CCP, công ty con này sẽ thực hiện hoạt động bù trừ, xác định nghĩa vụ thanh toán giao dịch chứng khoán theo cơ chế CCP trên cơ sở phân công của VSDC. Thông tư 145 xác định công ty con này là VSC.

VSC sẽ thực hiện bù trừ đa phương đối với giao dịch cổ phiếu, chứng chỉ quỹ và chứng quyền có bảo đảm căn cứ vào kết quả giao dịch do Sở giao dịch chứng khoán cung cấp. Nghĩa vụ thanh toán chứng khoán và nghĩa vụ thanh toán tiền giao dịch

chứng khoán sẽ được xác định riêng biệt, theo đó việc thanh toán chứng khoán được thực hiện tại VSDC và thanh toán tiền được thực hiện tại ngân hàng thanh toán. Thành viên bù trừ vẫn có trách nhiệm đảm bảo thanh toán đầy đủ, kịp thời đối với các nghĩa vụ thanh toán có liên quan.

VSC cũng sẽ đảm bảo khả năng thanh toán giao dịch chứng khoán thông qua các cơ chế đảm bảo thanh toán theo quy định tại Thông tư 145. Cơ chế CCP nhằm tăng cường tính an toàn và ổn định của hoạt động bù trừ, thanh toán giao dịch chứng khoán, giảm rủi ro đối tác và hỗ trợ quá trình tiếp tục phát triển hạ tầng thị trường chứng khoán Việt Nam.

Mặc dù Thông tư 145 sẽ có hiệu lực từ ngày 16 tháng 11 năm 2026, cho đến khi cơ chế CCP chính thức được triển khai, hoạt động bù trừ và thanh toán sẽ tiếp tục được thực hiện theo các quy định về bù trừ, thanh toán trước khi triển khai cơ chế CCP tại Thông tư 145.

3. **Mô hình ngân hàng lưu ký thanh toán**

Thông tư 145 định nghĩa ngân hàng lưu ký thanh toán là ngân hàng lưu ký không là thành viên bù trừ và có thỏa thuận với công ty chứng khoán là thành viên bù trừ chung để phối hợp thực hiện hoạt động bù trừ, thanh toán giao dịch cổ phiếu, chứng chỉ quỹ và chứng quyền có bảo đảm theo cơ chế CCP.

Mô hình ngân hàng lưu ký thanh toán nhằm xử lý trường hợp ngân hàng lưu ký không phải là thành viên bù trừ và đặc biệt có ý nghĩa đối với nhà đầu tư nước ngoài là tổ chức, vì mô hình này cho phép các nhà đầu tư này tiếp tục giữ tiền và chứng khoán tại ngân hàng lưu ký và chỉ chuyển giao tiền, chứng khoán vào ngày thanh toán theo nguyên tắc chuyển giao chứng khoán đồng thời với thanh toán tiền.

Theo mô hình này, thành viên bù trừ chung và ngân hàng lưu ký thanh toán sẽ phối hợp thực hiện hoạt động bù trừ, thanh toán giao dịch cho các nhà đầu tư có liên quan. Theo ủy quyền của thành viên bù trừ chung, ngân hàng lưu ký thanh toán có thể thực hiện một số hoạt động ký quỹ bù trừ và thanh toán. Thành viên bù trừ chung vẫn chịu trách nhiệm đảm bảo thực hiện đầy đủ, kịp thời các nghĩa vụ thanh toán có liên quan.

4. **Quỹ hỗ trợ thanh toán, Quỹ bù trừ và Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ**

Thông tư 145 sửa đổi các quy định về Quỹ hỗ trợ thanh toán và Quỹ bù trừ, đồng thời bổ sung các quy định về Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ.

4.1. **Quỹ hỗ trợ thanh toán**

Trước khi triển khai cơ chế CCP, Quỹ hỗ trợ thanh toán sẽ tiếp tục được quản lý và sử dụng để hỗ trợ thanh toán cho các thành viên lưu ký tạm thời mất khả năng thanh toán tiền. Khi triển khai hoạt động bù trừ, thanh toán theo cơ chế CCP, Quỹ hỗ trợ thanh toán sẽ được thay thế bằng Quỹ bù trừ đối với việc thanh toán giao dịch cổ phiếu, chứng chỉ quỹ và chứng quyền có bảo đảm. VSDC sẽ chuyển hoặc hoàn trả các khoản đóng góp Quỹ hỗ trợ thanh toán có liên quan sau khi đã hoàn tất việc thanh toán đối với các giao dịch được xác lập trước ngày chính thức triển khai cơ chế CCP.

4.2. **Quỹ bù trừ**

Quỹ bù trừ sẽ chỉ được hình thành từ các khoản đóng góp bằng tiền của thành viên bù trừ.

Thành viên bù trừ có nghĩa vụ đóng góp vào Quỹ bù trừ theo:

- mức đóng góp tối thiểu ban đầu;

- đóng góp định kỳ do đánh giá lại; và
- đóng góp bổ sung bất thường.

Mức đóng góp tối thiểu ban đầu là:

- 20 tỷ đồng đối với thành viên bù trừ trực tiếp; và
- 30 tỷ đồng đối với thành viên bù trừ chung.

Định kỳ hàng tháng, VSC sẽ thực hiện đánh giá lại quy mô Quỹ bù trừ và xác định nghĩa vụ đóng góp Quỹ bù trừ của từng thành viên bù trừ căn cứ vào quy mô giá trị ký quỹ bù trừ, giá trị thanh toán, mức biến động của thị trường, mức độ rủi ro, dữ liệu giá đóng cửa của các mã chứng khoán, dữ liệu giao dịch trong quá khứ và các tiêu chí khác. Nghĩa vụ đóng góp Quỹ bù trừ của từng thành viên bù trừ không được thấp hơn mức đóng góp tối thiểu ban đầu áp dụng đối với thành viên đó.

Các khoản tiền đóng góp vào Quỹ bù trừ vẫn thuộc sở hữu của các thành viên bù trừ có liên quan và sẽ được VSC quản lý tách biệt với tài sản của VSC và Quỹ bù trừ của thị trường chứng khoán phái sinh. VSC được sử dụng các khoản tiền đóng góp này để thực hiện nghĩa vụ thanh toán và bù đắp thiệt hại phát sinh từ các giao dịch chứng khoán đứng tên thành viên bù trừ.

4.3. Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ

VSDC và VSC sẽ trích lập Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ. Nghĩa vụ trích lập của VSC sẽ bắt đầu kể từ ngày chính thức triển khai cơ chế CCP.

Việc trích lập sẽ được thực hiện hàng quý. Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ của VSDC và VSC sẽ được trích lập, theo dõi và hạch toán kế toán tách biệt với vốn và các tài sản khác của từng tổ chức. Trong năm tài chính, nếu không sử dụng hết, số dư Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ sẽ được chuyển sang năm sau để tiếp tục sử dụng.

Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ của VSDC có thể được sử dụng để bồi thường thiệt hại do sự cố kỹ thuật hoặc lỗi phát sinh trong quá trình xử lý hoạt động nghiệp vụ của VSDC. Quỹ phòng ngừa rủi ro nghiệp vụ của VSC có thể được sử dụng để đảm bảo nghĩa vụ thanh toán tiền giao dịch chứng khoán, bù đắp thiệt hại tài chính cho VSC phát sinh từ hoạt động bù trừ, thanh toán theo cơ chế CCP và bồi thường thiệt hại do sự cố kỹ thuật hoặc lỗi phát sinh trong quá trình xử lý hoạt động nghiệp vụ của VSC.

Thông tư 145 đánh dấu một bước phát triển đáng kể trong khuôn khổ pháp lý của Việt Nam về đăng ký, lưu ký, bù trừ và thanh toán giao dịch chứng khoán. Đặc biệt, Thông tư thiết lập khuôn khổ cho việc triển khai hoạt động bù trừ theo cơ chế CCP và bổ sung các quy định riêng về ngân hàng lưu ký thanh toán.

Tác giả

Phạm Thanh Mai
Luật Sư Cố Vấn Cấp Cao
mai.pham@frasersvn.com

Bùi Thọ Kiên
Luật Sư
kien.bui@frasersvn.com

Văn phòng TP. Hồ Chí Minh

Số 19/01, tầng 19, Tòa nhà Đức
33 Lê Duẩn, Phường Sài Gòn
Thành phố Hồ Chí Minh
Điện thoại: +84 28 3824 2733

Văn phòng Hà Nội

Số 1503, tầng 15, Tòa nhà Pacific Place
83B Lý Thường Kiệt, Phường Cửa Nam
Hà Nội, Việt Nam
Điện thoại: +84 24 3946 1203

Website www.frasersvn.com
Email legalenquiries@frasersvn.com

Bài viết này chỉ cung cấp một bản tóm tắt về chủ đề được đề cập, mà không có bất kỳ nghĩa vụ nào do Công Ty Luật Frasers chịu trách nhiệm. Bản tóm tắt không nhằm mục đích cũng như không nên dựa vào nó để thay thế cho lời khuyên pháp lý.

© Bản quyền của bài viết thuộc về Công Ty Luật Frasers.